

DATOS CATALOGRÁFICOS

Autoria	Julio González (Barcelona, 1976 - París, 1942)
Lloc de producció	París
Lloc de procedència	IVAM
Títol/nom	<i>Maternité</i> (Maternitat)
Data	1936
Mesures	28,30 x 19,20 cm
Materials/tècnica	Tinta xinesa i aiguada sobre paper
No Inventari	1985.024.004.015
Ubicació en el museu	IVAM

DESCRIPCIÓ

El dibuix és una de les nombroses aproximacions al tema de la maternitat que realitzaria Julio González al llarg de la seua trajectòria. Totes aquestes aproximacions, tant pictòriques com escultòriques, culminarien en una de les seues dues obres mestres, *La Montserrat* (1936-1937), triada per a ser exposada al pavelló de la República Espanyola de l'*Exposition Internationale des Arts et Techniques de París*, en el qual compartiria espai amb altres obres emblemàtiques com és el *Guernica* (1937) de Picasso. *La Montserrat* i totes les obres que la van precedir i van succeir abordant la mateixa temàtica resulten transcendents no només en l'àmbit artístic, sinó també en el polític, ja que s'ha convertit en un dels símbols de resistència al feixisme i de defensa de la II República Espanyola.

RELECTURA

Tema Relacionat	Rols de gènere Gènere i història Maternitat / paternitat
Relectura	<p><i>La Maternité</i> (1936) que representa Julio González en aquest dibuix preparatori per a la seua coneguda <i>La Montserrat</i> reproduceix el prototip de llauradora catalana, una pagesa que destaca per la seua monumentalitat i força expressiva. És una dona forta que, a més, porta en una mà una falç que la lliga a la terra que cultiva i agafa amb l'altre braç el seu bebé, la qual cosa l'associa a la naturalesa i la fertilitat, conceptes que havia posat sobre la taula el noucentisme català durant les primeres dècades del segle XX. En l'aiguada que hem destacat en aquesta relectura, la força expressiva i dramàtica s'intueix en la tosquetat del rostre, però encara no està del tot desenvolupada. Julio González dotaria de més expressivitat uns altres dels seus assajos, com són alguns dels caps que va realitzar en algeps i que es poden veure en l'exposició <i>Matèria, espai i temps. Julio González i les avantguardes</i>. El dramatisme culminaria, però, en l'escultura final de <i>La Montserrat</i>, conservada en l'Stedelijk Museum d'Amsterdam. Com ha assenyalat la historiadora de l'art María Dolores Jiménez Blanco, la figura capta el patiment i la dignitat del poble català, i per extensió l'espanyol, enfront de l'atac del feixisme.</p> <p>Des d'una perspectiva de gènere, <i>La Montserrat</i> planteja diverses problemàtiques que entronquen amb els models de feminitat del seu temps, però també amb qüestions de plena actualitat per a la teoria feminista com és la maternitat. La historiadora de l'art María Rosón afirma que, encara que el prototip de feminitat que ha imperat en les societats històriques occidentals s'associa a característiques com la tendresa o la delicadesa, en temps de guerra</p>

s'assumia que les dones podien adquirir comportaments i actituds associades a la masculinitat. *La Montserrat* plasma a la perfecció aquell prototip de dona que es tractava de difondre durant les guerres que van assolar l'Europa de la primera meitat del segle XX. Era una dona que es quedava en la rereguarda, salvaguardant la llar personal, però també aquella llar col·lectiva que era la pàtria. Era una dona forta i arrelada a la seua terra, una “mare coratge” que no dubtava a defensar la seua gent: els seus fills i filles, però també, per extensió, el seu poble. Aquesta idea de la mare forta i valenta es va estendre considerablement en la cultura visual de la Guerra Civil. N'és un bon exemple una obra que va ser també exposada al pavelló de la República Espanyola en 1937, *Avions negres* (1937) d'Horaci Ferrer, en la qual apareix en primer pla una mare monumental que arrossega els seus fills enmig del caos originat per l'atac enemic. Una altra mare estripada de dolor és la que va representar Pablo Picasso en el seu cèlebre *Guernica* (1937), seguint el tipus iconogràfic de la Pietat.

A diferència de la representada per González, la maternitat no és única, universal ni essencial per a les dones. En l'actualitat, un dels grans reptes als quals s'enfronta la teoria feminista és precisament redefinir la maternitat, i les diferents representacions del tema que va realitzar Julio González ens conviden a problematitzar-la des del present i a repensar-la com una multiplicitat d'experiències possibles.

NASH, Mary (1999): *Rojas. Las mujeres republicanas en la guerra civil*, Madrid, Taurus.

ROBLES TARDÍO, Rocío (2019): *50 obras maestras de la colección del IVAM (1900-1950)*, València, IVAM.

ROSÓN, María (2019): “La Montserrat de Julio González. Mujeres fuertes durante la Guerra Civil española, entre el icono y la realidad”, conferència inèdita impartida en el marc de les I Jornades d'estudi sobre la obra de Julio González, que van tindre lloc a l'IVAM el 20 i 21 de setembre de 2019.

VV. AA. (2008): *Julio González. Retrospectiva*, Barcelona / Madrid, Museu Nacional d'Art de Catalunya / Museo Nacional Centro de Arte Reina Sofía.